

บทที่ 4

อัตราค่าจ้างแรงงานอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเชิงเหนือ

4.1 อัตราค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรม

นอกจากจะพิจารณาถึงภาวะการจ้างงานของอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเชิงเหนือแล้ว ในการทำงานของตลาดแรงงานอาจจะพิจารณาได้จากอัตราค่าจ้างในตลาดแรงงานอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเชิงเหนือ เพื่อที่จะได้ศึกษาอัตราค่าจ้างในอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกเชิงเหนือ เปรียบเทียบกับอัตราค่าจ้างของอุตสาหกรรมในภาคอื่น ๆ ในประเทศ

ในเรื่องของค่าจ้างนั้นก็ยังสามารถจำแนกค่าจ้างออกได้ตามลักษณะของลูกจ้างที่สถานประกอบการว่าจ้างด้วย ซึ่งสามารถจำแนกประเภทของค่าจ้าง (ประดิษฐ์ ชาสมบัติ, 2533) ได้ดังนี้

ประเภทที่ 1 อัตราค่าจ้างรายวัน เป็นอัตราค่าจ้างที่ลูกจ้างประจำรายวันและลูกจ้างชั่วคราวได้รับ

ประเภทที่ 2 อัตราค่าจ้างรายเดือน เป็นอัตราค่าจ้างที่พนักงานและลูกจ้างประจำรายเดือนได้รับ

ประเภทที่ 3 อัตราค่าจ้างคนเหมาหรืออัตราค่าจ้างรายชิ้น เป็นอัตราค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับตามผลงาน ถ้าลูกจ้างมีผลงานมากก็ได้รับค่าตอบแทนสูง ถ้าลูกจ้างมีผลงานน้อยก็ได้รับค่าตอบแทนต่ำ รายงานการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยและกรมแรงงานชี้ให้เห็นว่า การกำหนดและการจ่ายค่าจ้างประเภทนี้นิยมทำกันในภูมิภาคมากกว่าเขตมหานคร และในกิจการขนาดเล็กมากกว่ากิจการขนาดใหญ่ การจ่ายค่าจ้างประเภทนี้มีการปฏิบัติในเกือบทุกประเภทอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมที่มีกระบวนการผลิตที่แยกกันได้ง่าย เช่น ผลิตภัณฑ์อาหาร อุตสาหกรรมสิ่งทอและตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น แต่การจ่ายอัตราค่าจ้างประเภทนี้ยังมีการปฏิบัติกันน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับกรจ่ายค่าจ้างใน 2 ประเภทแรก

ข้อมูลตาราง 4.1 ได้แสดงถึงค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างทุกประเภทในภาคอุตสาหกรรม โดยเฉลี่ยรวมทุกขนาดของสถานประกอบการ พบว่า ค่าจ้างโดยเฉลี่ยของลูกจ้างอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานคร มีอัตราค่าจ้างสูงกว่าลูกจ้างอุตสาหกรรมในภาคอื่น ๆ ของประเทศ รองลงมาคือลูกจ้างในเขตปริมณฑล ในส่วนภูมิภาคนั้น ภาคตะวันออกเชิงเหนือจะเป็นภาคที่มีอัตราค่าจ้างโดยเฉลี่ยต่ำที่สุด

ความแตกต่างของค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรม สามารถจำแนกความแตกต่างได้ดังนี้

1. ค่าจ้างแตกต่างตามภาค

ข้อมูลในตาราง 4.1 ในส่วนภูมิภาคลูกจ้างในภาคกลางได้รับค่าจ้างเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลูกจ้างอุตสาหกรรมได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำที่สุดของประเทศซึ่งเป็นภาคที่มีกำลังแรงงานมากที่สุดนั้น

2. ค่าจ้างแตกต่างตามประเภทลูกจ้าง

ข้อมูลในตาราง 4.2 แสดงให้เห็นว่า ลูกจ้างรายเดือนมีรายได้จากค่าจ้างสูงกว่ารายได้ของลูกจ้างรายวันและลูกจ้างงานเหมา ความแตกต่างของค่าจ้างเฉลี่ยในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นในทุกภาคของประเทศ ค่าจ้างและรายได้เฉลี่ยของลูกจ้างรายวันอาจมิได้สูงกว่าค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างงานเหมา ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะของงานเหมาบางประเภทต้องใช้ความชำนาญเป็นพิเศษ เช่น ค่าจ้างทอผ้าไหมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ช่างทอผ้าไหมฝีมือดีมักได้รับค่าจ้างเป็นรายชิ้น (ประดิษฐ์ ชาลสมบัติ, 2533) หรืออาจจำแนกความแตกต่างของลูกจ้างได้ คือ เป็นแรงงานที่มีระดับฝีมือในระดับที่ต่างกัน กล่าวคือ แรงงานที่มีฝีมือ มีความชำนาญในระดับหัวหน้า จะมีค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าค่าจ้างแรงงานกึ่งฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือ ซึ่งก็เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป ซึ่งความแตกต่างของค่าจ้างตามประเภทของแรงงานในแต่ละอุตสาหกรรมนี้สามารถใช้เป็นเครื่องชี้ถึงสภาวะตลาดแรงงานในแต่ละอุตสาหกรรมได้ นั่นคือ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความยากลำบากในการหาแรงงานมีฝีมือสูง หรือความยากลำบากในการปรับคุณภาพของแรงงานให้สูงขึ้น

3. ค่าจ้างแตกต่างตามขนาดของกิจการ

หากใช้อัตราค่าจ้างเป็นตัวพิจารณา ในการจัดขนาดของกิจการอุตสาหกรรมแล้วจะพบว่า โดยทั่วไปลูกจ้างในกิจการขนาดใหญ่จะได้รับค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าลูกจ้างในกิจการขนาดเล็กลงมา

เมื่อพิจารณารายละเอียดของลูกจ้างแต่ละประเภท จากข้อมูลค่าจ้างปี 2537 - 2539 พบว่า ลูกจ้างรายเดือนในกิจการขนาดใหญ่เกือบทุกภาคจะได้รับค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่ากิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก ยกเว้นภาคใต้ภาคเดียวที่ในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีการจ่ายค่าจ้างน้อยกว่าค่าจ้างในอุตสาหกรรมขนาดกลาง ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างรายวันในภาคต่าง ๆ นั้น ในกิจการขนาดเล็กจะมีค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่ากิจการขนาดอื่น

ส่วนอัตราเฉลี่ยของลูกจ้างงานเหมา นั้น มีความแตกต่างกันตามขนาดกิจการอุตสาหกรรมซึ่งมีความแตกต่างกันมาก ความแตกต่างนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจการชนิดนั้นว่าเป็นกิจการประเภทใด เพราะลักษณะของลูกจ้างงานเหมา นั้นเป็นลูกจ้างสำหรับงานเฉพาะชั้นซึ่ง

ใช้ความชำนาญเฉพาะด้านดังนั้นขนาดของกิจการอาจไม่มีผลต่ออัตราค่าจ้างของลูกจ้างงาน
เหมาก็ได้

4. ค่าจ้างแตกต่างกันตามอุตสาหกรรม

ข้อมูลจากตาราง 4.3 ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างอุตสาหกรรมทุกประเภท ในภาคตะวันออก
ออกเฉียงเหนือพบว่ามีปี 2539 นั้นลูกจ้างในอุตสาหกรรมบริการ ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่า
ลูกจ้างอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ คือ 5,761.64 บาท/เดือน รองลงมาคือ ลูกจ้างใน
อุตสาหกรรมการผลิตอาหารเครื่องดื่มและยาสูบ และลูกจ้างภัตตาคารและโรงแรม โดยเฉลี่ย
4,682.48 และ 4,584.23 บาท/เดือน ตามลำดับ ส่วนลูกจ้างในอุตสาหกรรมการผลิตสิ่งทอ
เครื่องแต่งกาย ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 3,208.24 บาท/เดือน

เมื่อพิจารณาค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างแต่ละประเภทตามอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก
เฉียงเหนือจะพบว่า ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างรายวันในอุตสาหกรรมการทำเหมืองแร่ และเหมือง
หิน มีอัตราค่าจ้างสูงที่สุดคือ 143.02 บาท/วัน รองลงมาคือ ลูกจ้างในอุตสาหกรรมการเงิน
ธุรกิจ และอสังหาริมทรัพย์ อัตราค่าจ้าง 142.44 บาท/วัน ส่วนลูกจ้างในอุตสาหกรรมการขาย
ส่งจะได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ คือ 92.50บาท/วัน จะ
เห็นว่าค่าจ้างในอุตสาหกรรมการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน พร้อมทั้งอุตสาหกรรมธุรกิจ การเงิน
และอสังหาริมทรัพย์ มีอัตราค่าจ้างเฉลี่ยรายวันสูงกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของปี 2539 คือ 128
บาท/วัน ย่อมแสดงให้เห็นว่าในอุตสาหกรรมประเภทนี้ มีแรงงานที่มีฝีมือมากจึงมีระดับอัตราค่า
จ้างสูงกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่น

ส่วนค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างรายเดือนจากข้อมูลตาราง 4.3 ปรากฏว่า ลูกจ้าง
อุตสาหกรรมการผลิตสิ่งทอ เครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์หนังสัตว์ได้รับค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่า
อุตสาหกรรมอื่น ๆ มาก นอกจากนี้ยังมีอัตราค่าจ้างสูงกว่าภาคอื่น ๆ ในอุตสาหกรรมเดียวกัน
คือจำนวน 19,023.01 บาท/เดือน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมประเภทนี้ต้องการแรงงานมี
ฝีมือมากและแรงงานที่มีฝีมือก็ทำได้ยากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้อุตสาหกรรมนี้มี
อัตราค่าจ้างเฉลี่ยสูงมากเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนลูกจ้าง
รายเดือนอุตสาหกรรมการขนส่งและการคมนาคมจะได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 2,711.63
บาท/เดือน ซึ่งสามารถพิจารณาลักษณะของแรงงานได้ในลักษณะเดียวกัน

สำหรับลูกจ้างงานเหมานั้น ปรากฏว่า ลูกจ้างงานเหมืองในอุตสาหกรรมแร่
และการคมนาคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับอัตราค่าจ้างเฉลี่ยมากที่สุดคือ 23,200
บาท/เดือน ซึ่งเป็นอัตราค่าจ้างที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ ในภาคต่าง ๆ
ของประเทศ และลูกจ้างอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะเครื่องจักรและอุปกรณ์ จะได้รับ
ค่าจ้างเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 2,094.79 บาท/เดือน ความแตกต่างของอัตราค่าจ้างนี้ย่อมแสดงให้เห็น

เห็นถึงระดับฝีมือแรงงานในอุตสาหกรรมที่ต่างกัน อาจกล่าวได้ว่า อุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานฝีมือจะจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างฝีมือในอัตราที่สูง ในทางตรงกันข้ามอุตสาหกรรมที่มีแรงงานไร้ฝีมือจำนวนมาก ลูกจ้างในอุตสาหกรรมประเภทนี้ย่อมได้รับค่าจ้างที่ต่ำนั่นเอง

4.2 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ คือ อัตราค่าจ้างที่จะทำให้แรงงานไร้ฝีมือสามารถดำรงชีพได้อย่างปกติสุข ในการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ประดิษฐ์ ชาสมบัติ, 2533) เป็นการแทรกแซงตลาดแรงงานอย่างหนึ่งโดยใช้กฎหมายรัฐบาลโดยให้อำนาจกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งคณะกรรมการค่าจ้าง ซึ่งประกอบด้วยไตรภาคี คือ ฝ่ายนายจ้าง ฝ่ายลูกจ้าง และฝ่ายรัฐบาล เป็นองค์กรทำหน้าที่พิจารณาและกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับแรงงานไร้ฝีมือในกิจการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป โดยประกาศใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา อัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่กำหนดมีความแตกต่างกันไปตามท้องที่ โดยอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในเขตมหานครสูงกว่าในเขตภูมิภาค ปกติการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ภาวะเศรษฐกิจ ภาวะค่าครองชีพ การลงทุน กำไรของกิจการ ตลอดจนภาวะทางสังคมและการเมือง

เมื่อพิจารณาอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตั้งแต่ปี 2532 - 2539 (ตาราง 4.4) จะพบว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยกเว้นจังหวัดนครราชสีมาจะมีอัตราที่ต่ำที่สุด แม้ว่าสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงในระดับของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในภาคอื่น ๆ นับตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา อันเนื่องมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีกำลังแรงงานอยู่มากและประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำกว่าในภาคอื่น ๆ และกำลังแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานระดับไร้ฝีมือจำนวนมาก ซึ่งแม้ว่าจะมีการปรับอัตราค่าจ้างครั้งใหม่ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2541 นี้ ปรากฏว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ยังมีระดับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่ำกว่าระดับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของภาคอื่น ๆ ยกเว้นจังหวัดนครราชสีมาซึ่งเป็นจังหวัดที่มีลูกจ้างอุตสาหกรรมอยู่มาก จึงทำให้อัตราค่าจ้างขั้นต่ำของจังหวัดนครราชสีมาอยู่ในระดับที่สูงกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.3 ความแตกต่างของอัตราค่าจ้างตลาดและอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

จากข้อมูลค่าจ้างเฉลี่ยที่ลูกจ้างประเภทต่าง ๆ ได้รับหรืออัตราค่าจ้างตลาดดังที่กล่าวมาแล้วนั้น พบว่าอัตราค่าจ้างตลาดที่ลูกจ้างอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับนั้นอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของแรงงานไร้ฝีมือ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออัตราค่าจ้างขั้นต่ำซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำส่วน

กลาง มีระดับสูงกว่าอัตราค่าจ้างตลาดเฉลี่ยที่ลูกจ้างหรือแรงงานไร้ฝีมือในอุตสาหกรรมได้รับ ซึ่งอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสูงกว่าอัตราค่าจ้างตลาดมาตลอด เนื่องจากอัตราค่าจ้างตลาดเป็นอัตราที่เกิดขึ้นจากการตกลงกันระหว่างฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้าง ซึ่งมีอัตราเฉลี่ยต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ดังนั้น อัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่กำหนดขึ้นจึงฝืนกับกลไกของตลาด และอาจเป็นภาระของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมบางราย หรืออย่างน้อยก็ทำให้ผู้ประกอบการบางรายลังเลใจที่จะปฏิบัติตาม ดังจะเห็นได้ว่ามีลูกจ้างไร้ฝีมือเป็นสัดส่วนสูงที่ได้รับอัตราค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ธนาคารแห่งประเทศไทยและกรมแรงงาน, 1983)

สรุป

กลไกการทำงานของตลาดแรงงานนอกจากจะพิจารณาในด้านอุปสงค์และอุปทานของแรงงานแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับอัตราค่าจ้างแรงงาน ซึ่งเป็นกลไกอย่างหนึ่งของตลาดแรงงาน ซึ่งจะสามารถศึกษาวิเคราะห์ตลาดแรงงานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ค่าจ้างโดยเฉลี่ยสำหรับอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่ายังมีระดับอัตราค่าจ้างที่ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ ในประเทศ แม้ว่าในบางอุตสาหกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีอัตราค่าจ้างที่สูงสุดในประเทศก็ตาม แต่โดยภาพรวมแล้วจะถือได้ว่าเป็นภาคที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำที่สุดอยู่ตนเอง อันเนื่องมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีกำลังแรงงานมากที่สุดในประเทศ นั้นแสดงให้เห็นว่าอุปทานของแรงงานมีอยู่มาก แต่ในขณะเดียวกันแรงงานที่มีอยู่เป็นแรงงานไร้ฝีมือจำนวนมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เป็นผลทำให้อัตราค่าจ้างที่ลูกจ้างอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังอยู่ในระดับที่ต่ำ นับตั้งแต่มีการประกาศอัตราค่าจ้างขั้นต่ำใช้บังคับตั้งแต่ ปี 2516 เป็นต้นมา อัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ลูกจ้างอุตสาหกรรมได้รับ หรือที่เรียกว่า อัตราค่าจ้างตลาดนั้นอยู่ในระดับต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตลอดมาจนถึงปัจจุบัน แต่ก็ยังถือได้ว่าอัตราค่าจ้างทั้งสองในปัจจุบันนี้มีอัตราที่ใกล้เคียงกัน

สำหรับอัตราค่าจ้างที่สถานประกอบการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจ่ายให้แก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำนั้นถือว่ามีคามผิดตามกฎหมาย แต่กฎหมายก็ยังได้เปิดช่องทางที่ทำให้ผู้ประกอบการสามารถหลีกเลี่ยงการจ่ายค่าจ้างตามที่กฎหมายกำหนดได้ โดยการให้สวัสดิการด้านอื่น ๆ แล้วคิดต้นทุนของสวัสดิการนั้นเข้าไปในส่วนของค่าจ้างที่จ่ายให้กับลูกจ้าง เช่น ค่าที่พัก ค่าประกันสังคม ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

ตาราง 4.1

ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างทุกประเภท จำแนกตามขนาดสถานประกอบการและท้องถิ่น
ปี 2537-2539

(หน่วย : บาท/เดือน)

ปี/ภาค	รวมทุกขนาด	ขนาดของสถานประกอบการ			
		1-4 คน	5-19 คน	20-99 คน	100 คนขึ้นไป
2537	5,000.35	3,455.14	4,522.62	5,036.34	5,012.13
2538	5,693.39	5,057.44	5,737.54	5,503.68	5,706.74
2539	6,251.65	4,789.19	5,725.34	5,963.42	6,280.90
กรุงเทพมหานคร	8,761.24	5,838.00	8,355.27	7,608.19	8,890.36
5 จังหวัดรอบกรุงเทพมหานคร	5,848.22	6,005.73	6,665.88	6,246.63	5,814.53
ภาคกลาง	5,245.81	3,901.11	4,059.34	4,899.26	5,307.25
ภาคเหนือ	4,637.67	3,711.27	3,987.40	4,103.54	4,728.64
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4,152.27	3,464.86	3,555.98	4,243.49	4,170.02
ภาคใต้	4,207.91	3,762.69	4,105.74	4,968.42	3,994.82

หมายเหตุ : ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างปี 2537-2539 เป็นค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างในสถานประกอบการเอกชน

ไม่รวมรัฐวิสาหกิจ

ที่มา : กองวิชาการและแผนงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ตาราง 4.2

ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างทุกประเภท ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2537-2539

ปี	ประเภทลูกจ้าง		
	ลูกจ้างรายวัน (บาท : วัน)	ลูกจ้างรายเดือน (บาท : เดือน)	ลูกจ้างงานเหมา (บาท : เดือน)
2537	121.8	4976.26	3890.71
2538	116.74	5253.6	3816.21
2539	125.57	5592.99	3472.35

ที่มา : กองวิชาการและแผนงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ตาราง 4.3

ค่าจ้างเฉลี่ยของลูกจ้างทุกประเภท จำแนกตามอุตสาหกรรมและท้องถิ่น ปี 2537-2539

อุตสาหกรรม	ลูกจ้างรายวัน	ลูกจ้างรายเดือน	ลูกจ้างนานเทมา
2537	121.81	4976.26	3890.71
2538	116.74	5253.6	3816.21
2539	125.57	5592.99	3472.35
2 การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	143.02	7957.14	0
3 การผลิต	124.73	8060.82	2532.14
4 การไฟฟ้า ก๊าซและการประปา	0	0	0
5 การก่อสร้าง	134.2	4470.52	0
6 การขายส่ง ขายปลีก ภัตตาคารและโรงแรม	125.09	4168.22	5000
7 การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	128	2711.63	23200
8 บริการการเงิน การประกันภัย อสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจ	142.44	4397.86	0
9 บริการชุมชน บริการสังคม และบริการส่วนบุคคล	100.35	5975.24	3600

ที่มา : กองวิชาการและแผนงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ตาราง 4.4
อัตราค่าจ้างขั้นต่ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2537 - 2539

มีผลบังคับใช้ (ปี)	อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (บาท/วัน)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
1 January 2532	63	3.3
1 April 2532	65	3.2
1 January 2533	74	13.8
1 ม.ค. 34	82	10.8
2535	94	14.6
2536	102	8.5
2537	108	5.9
2537	110	1.9
2538	118	7.3
2539	128	8.5

ที่มา : กองวิชาการและแผนงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน